

Självständigt arbete i krigsvetenskap, 15 hp

<i>Författare</i> Kd Simon Holst	<i>Program</i> OP 07-10
<i>Handledare</i> Övlt Magnus Heed, Docent Åke Sivertun	<i>Beteckning</i>
Trovärdig uthållighet Differentierad uthållighet – soldatens överlevnad. Försvarmakten beskriver i Arméns utvecklingsplan 2010-2020 att tre dygns uthållighet på taktisk nivå inte är tillräckligt utan bör vara mer flexibelt så att den även passar mindre enheter som skall kunna verka över stora avstånd utan möjlighet till egen logistik. Syftet med uppsatsen är att utreda vad trovärdig uthållighet är. Att utreda om tre dygns uthållighet på taktisk nivå är tillräckligt eller om denna bör utökas till mer än tre dygn. I uppsatsen beskrivs vad som står skrivet i olika dokument från Försvarmakten vilka styr uthålligheten. Det beskrivs även hur Försvarmakten avser att uthålligheten skall se ut i framtiden. Detta kopplas sedan mot erfarenhetsvärden från slutrapporter från Afghanistan, rapporter från Försvarets forskningsanstalt och US Marine Corps samt en enkätundersökning genomförd med chefer från FS15, FS16 samt FS17. Uppsatsen visar på att det som står skrivet från Försvarmakten inte alltid stämmer överens med hur det ser ut i verkligheten. De flesta chefer som svarat på enkätundersökningen uppger att de tagit med mer förnödenheter avseende mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen än de inriktningar som Försvarmakten gett. Detta resultat tyder på att uthålligheten inte är trovärdig utan bör utökas för att i framtiden kunna skapa ytterligare möjligheter för soldatens överlevnad. Nyckelord: Uthållighet, differentierad uthållighet, Försvarmakten, Afghanistan, logistik	

Credible endurance

Differential endurance – the soldier's survival

The Swedish Armed Forces describes in the document Arméns utvecklingsplan 2010-2020 that three days endurance regarding food, water and ammunition on a tactical level is not enough. It should be more flexible so that it fits even smaller units which operate over great distances without the possibility of own logistics.

The purpose of this paper is to examine what credible endurance is. To investigate whether three days endurance of tactical level is sufficient or whether this should be extended to more than three days.

The paper describes what is written in various documents from the Swedish Armed Forces which govern endurance. It also describes how the Swedish Armed Forces relate to endurance in the future. This is then connected to experience values from the final reports from Afghanistan, reports from the Swedish Defence Research Institute and the U.S. Marine Corps and implement a survey of executives from FS15, FS16 and FS17.

This paper shows that what is written from the Swedish Armed Forces are not always consistent with how it looks in reality. Most officers who responded to the survey report that they have included more commodities for food, water and ammunition for personal weapon than the directions given by the Swedish Armed Forces. These results suggest that endurance is not credible and should be expanded in order to create additional opportunities for the soldier's survival.

Key words: Endurance, differential endurance, Swedish Armed Forces, Afghanistan, logistic.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Problemformulering	5
1.3 Syfte	5
1.4 Frågeställningar	5
1.5 Avgränsningar	6
1.6 Tidigare forskning	6
1.7 Disposition	6
2. Centrala begrepp	7
2.1 Uthållighet	7
2.2 Trovärdighet	8
2.3 Differentierad uthållighet	8
2.4 Soldatens överlevnad	9
3. Metod	9
3.1 Bakgrundsmaterial	9
3.2 Enkät	9
3.3 Källkritik	10
4. Fördjupning bakgrund	11
4.1 Afghanistan	11
4.1.1 Terräng, klimat	12
4.1.2 Hotbild	12
4.2 Vad styr uthålligheten i Försvarsmakten?	13
4.2.1 Generella operativa ramvillkor	13
4.2.2 TOEM för ISAF Provincial Reconstruction Team (PRT) NW, 2005	13
4.3 Hur skall uthålligheten se ut i framtiden?	14
4.3.1 Försvarsmaktens Utvecklingsplan 2011-2020	14
4.3.2 Logistikutvecklingsplan (LogUP) 2011-2020	14
4.3.3 Taktiska krav Mekaniserad Bataljon (MekBat) FS ISAF	14
4.4 Erfarenheter dragna från insatser	15
5. Beräkningar avseende mat, vatten och ammunition	17
5.1 Mat	17
5.2 Vatten	17
5.2.1 US Marine	17
5.2.2 Västsahara	18
5.2.3 Beräkningar baserade på 5.2.1 samt 5.2.2	18
5.3 Ammunition	18
6. Resultat enkät	19
7. Diskussion	27
7.1 Sammanfattande/avslutande diskussion	30
8. Sammanfattning	31
8.1 Förslag till vidare forskning	31
8.2 Tillkännagivanden	32
Källförteckning	33
Bilaga	35

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Försvarsmakten har under de senaste åren inriktat sig mer mot internationell tjänst och invasionsförsvarets dagar är sedan länge förbi. För att snabbt kunna sätta in förband i utlandet efterfrågas expeditionär förmåga.¹ Med detta menas att förbanden snabbt skall kunna omgruppera till olika insatsområden för att där lösa de uppgifter som ställts. Det står skrivet i Försvarsmaktens Utvecklingsplan 2011-2020 (FMUP) att:

”Förmågan till behovssammansatta expeditionära insatser ska stärkas. Detta i syfte att snabbare och lättare än idag kunna genomföra insatser i närområdet, inom Europa och globalt.”²

I Arméns Utvecklingsplan 2010-2020 (AUP) beskrivs att förband som skall sättas in i insats bör ha en inbyggd förmåga till mer än tre dygns uthållighet.³ Detta gäller framförallt förnödenheter för soldatens överlevnad i form av mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen. Generella Operativa Ramvillkor är ett dokument vilket styr de målsättningar som förbanden i Försvarsmakten skall ha. Det är till för att förbanden bland annat skall kunna utvecklas med rätt förutsättningar. I detta står skrivet att det skall finnas tre dygns underhållssäkerhet på lägre förband på taktisk nivå.⁴ Detta kan skapa problem för mindre enheter som skall kunna verka autonomt i områden med stora avstånd. Enligt AUP är inte tre dygns uthållighet tillräckligt för att kunna verka expeditionärt och därför bör uthålligheten på taktisk nivå vara mer flexibel så att den passar mindre enheter som skall verka över större avstånd.

Differentierad uthållighet är ett begrepp som innebär att uthålligheten kan se olika ut mellan de olika förnödenhetsklasserna⁵. Enligt AUP kan det som exempel innebära att tio dygns uthållighet avseende mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen är att eftersträva på taktisk nivå. Detta i syfte att ytterligare möjliggöra soldatens överlevnad. Drivmedel och annan materiel som reservdelar och fältarbetsmateriel bör däremot endast omfattas av tre dygns uthållighet.⁶

1 Rapport från perspektivstudien hösten 2007 – Ett hållbart försvar för framtida säkerhet, (2007), <http://www.forsvarsmakten.se/upload/dokumentfiler/Perspektivplan/Slutrapport%20perspektivstudie%202007.pdf> [2010-04-09], s.11.

² Försvarsmakten, (2010b), *Försvarsmaktens utvecklingsplan 2011-2020 (FMUP 2011)*, HKV beteckning 23 320:51391, bilaga 1, s.77.

³ Försvarsmakten, (2009a), *Arméns utvecklingsplan 2010-2020*, HKV beteckning 01 600:57653, bilaga 1, s.187.

⁴ Försvarsmakten, (2008b), *Generella operativa ramvillkor*, HKV beteckning 09 100:63805, bilaga 1, s.8.

⁵ NATO, (2007), *NATO Logistics Handbook*, Brussels: NATO, s.25.

⁶ Försvarsmakten, (2009a), s.188.

1.2 Problemformulering

För att skapa förutsättningar för att öka soldatens förmåga till överlevnad krävs att Försvarsmakten resonerar i termer som differentierad uthållighet. Men vad är då detta? Idag har Försvarsmakten som grund att tre dygns uthållighet skall eftersträvas på taktisk nivå. Innebär detta att de enheter som skall verka på djupet och vara ute under en längre tid anpassar uppdraget efter vilken uthållighet de har eller hittar de på egna lösningar för att kunna lösa uppgiften?

Vad krävs för att skapa uthållighet på taktisk nivå avseende mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen? Är det så att den materiel och de fordon vi nyttjar oss av i utlandsstyrkan är anpassade för mer än att kunna verka tre dygn avseende plats och transportutrymme. Om inte, hur löser man då detta väl på plats i insatsområdet?

Är tre dygns uthållighet tillräckligt för att skapa en trovärdig uthållighet. Att kunna definiera vad trovärdig uthållighet på taktisk nivå är måste vara avgörande kopplat till vilka uppgifter de olika förbanden har att lösa i utlandsstyrkan.

1.3 Syfte

Denna C-uppsats är efterfrågad av Arméns Taktiska Stab (ATS) G5 Utveckling och kommer att vara viktig för ATS utveckling av uthålligheten i International Security Assistance Force (ISAF) och för armén i framtiden. Frågan ”Trovärdig uthållighet på taktisk nivå” är en av vägvalsfrågorna i arméns inriktande dokument, Arméns Utvecklingsplan 2011-2021.

Uppsatsen syftar till att utreda vad trovärdig uthållighet är. Detta ur ett svenskt perspektiv i en internationell kontext. Att utreda om det räcker med tre dygns uthållighet på taktisk nivå eller om man bör utöka uthålligheten till mer än tre dygn.

Genom att svara på de frågeställningar som presenteras nedan hoppas jag kunna bidra med slutsatser avseende hur uthålligheten skall se ut på förband i Försvarsmakten i framtiden.

1.4 Frågeställningar

Genom att besvara följande huvudfrågeställning med efterföljande delfrågor ämnar jag uppnå syftet med uppsatsen:

Huvudfrågeställning:

Vad är trovärdig uthållighet ur ett svenskt perspektiv i en internationell kontext?

Delfrågor:

Är tre dygns uthållighet tillräckligt på taktisk nivå för att skapa förutsättningar för soldatens överlevnad?

Hur kan man nyttja sig av differentierad uthållighet⁷ i utlandsstyrkan och vilka för och nackdelar finns det med detta?

Vilka krav ställer detta på organisation och dess fordon?

⁷ Se Centrala begrepp

1.5 Avgränsningar

Jag har avgränsat mig till Afghanistan som insatsområde och har endast sett på den svenska styrkan inom ISAF. Erfarenhetsvärden har tagits från enheterna FS15, FS16 samt FS17. Jag har avgränsat mig till att endast belysa uthållighet på taktisk nivå (från enskild soldat upp till bataljon) och inte nämna nivåerna där över.

Jag har endast dragit slutsatser avseende mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen. Jag har inte avhandlat övrigt så som drivmedel, reservdelar och fältarbetsmateriel. Jag har inte behandlat de olika klimatzonerna som finns i Afghanistan utan har endast utrett generellt vilken uthållighet som krävs.

1.6 Tidigare forskning

När jag sökt på ämnet ”trovärdig uthållighet” inom försvarsmakten har jag inte kunnat finna någon forskning eller utredning som behandlar ämnet. Ämnet är viktigt att utreda då frågan ”Trovärdig uthållighet på taktisk nivå” är en av vägvalsfrågorna i arméns inriktande dokument, Arméns Utvecklingsplan 2011-2021.

Det finns ett antal skrivelser/order från Försvarsmakten där uthållighet nämns som begrepp. Exempel på dessa är Generella Operativa ramvillkor, Taktisk, organisatorisk och ekonomisk målsättning (TOEM) för olika insatser och verksamheter, Försvarsmaktens Utvecklingsplan, Arméns Utvecklingsplan med flera. I dessa beskrivs bland annat krav, uppgifter, organisation med mera kopplat till förmågan uthållighet. Dessa skrivelser/order kommer utgöra del av det material jag använt mig av i uppsatsen.

På Försvarsmaktens Högkvarter (HKV) finns slutrapporter där erfarenheter är dragna avseende uthålligheten inom den svenska styrkan i Afghanistan. Utdrag ur dessa slutrapporter kommer att användas i uppsatsen som underlag för diskussionen.

Jag har valt att skriva om ämnet eftersom jag tycker det är intressant att skriva om något som kan komma till nytta. Ämnet är initierat av ATS och efter att jag kontaktat dem och frågat efter ämnen att skriva om föreslogs detta för mig. Då jag i framtiden ämnar arbeta med logistik inom Försvarsmakten föll detta som ett naturligt val för mig.

1.7 Disposition

För att besvara mina frågeställningar och nå syftet med uppsatsen är den indelad i 8 delar samt en bilaga. I den första delen, inledningen, beskrivs bakgrund till arbetet med en problemformulering samt syfte och frågeställningar. Här redovisas även de avgränsningar som gjorts samt tidigare forskning och disposition. I den andra delen beskrivs de centrala begrepp (Uthållighet, Trovärdighet, Differentierad uthållighet och Soldatens överlevnad) uppsatsen omfattar. Den tredje delen syftar till att beskriva valda metoder samt källkritik. Fjärde delen innehåller en fördjupad bakgrund om Afghanistan med kort historik samt en beskrivning av terräng, klimat och hotbild. Här beskrivs även vad som står i olika dokument utgivna av Försvarsmakten avseende uthållighet samt hur uthålligheten skall se ut i framtiden. Här visas även på erfarenheter dragna från tidigare insatser i Afghanistan. I den femte delen har beräkningar avseende mat, vatten och ammunition gjorts. I den sjätte delen redovisas de resultat som enkätundersökningen gett. I den sjunde delen diskuteras resultatet från enkäten kopplat till det som står skrivet i olika dokument från Försvarsmakten samt de beräkningar som gjorts och de erfarenhetsvärden som redovisats. I åttonde delen sammanfattas uppsatsen

och här ges även förslag på vidare forskning. Slutligen följer en källförteckning samt en bilaga med förkortningar.

2. Centrala begrepp

2.1 Uthållighet

Uthållighet är en av de sex grundläggande förmågorna.⁸ De grundläggande förmågorna (*Verkan, Skydd, Uthållighet, Underrättelser och information, Rörlighet och Ledning*) kan användas för att beskriva, samordna och analysera militär verksamhet.⁹ Uthållighet skall dock inte förväxlas med logistik¹⁰. Uthållighet kan skapas genom fungerande logistik men inte av denna enbart.¹¹

”Uthållighet syftar till att kontinuerligt vidmakthålla egen personell och materiell tillgänglighet så att eget och överordnat mål uppnås.”¹²

För att uppnå uthållighet i ett logistiskt perspektiv kan man tala om underhållssäkerhet. Med detta menas den tilldelning av förnödenheter som förbandet är utrustat med innan en insats eller uppgift påbörjas. Som exempel skall det enligt Logistikutvecklingsplan 2011-2020 (LogUP) finnas tre dygns underhållssäkerhet på en taktisk nivå.¹³

För att skapa uthållighet krävs även att den organisation som vi sätter upp i fredstid är baserad på dragna erfarenheter från tidigare insatser. Genom att skapa förtroende och en känsla av säkerhet för den personal som skall ingå i förbandet skapar vi även uthållighet vid en insats. Markstridsförbandens uthållighet grundas på långsiktig planering, rekrytering och kompetensutveckling av personal samt anskaffning av materiel. Detta syftar till att möta de krav som ställs på förbanden vid insats.¹⁴

Uthållighet uppnås bland annat genom:¹⁵

- *Förtroende för underlydande chefer*
- *En god förbandsanda*
- *Ett gott ledarskap*
- *God personkännedom och god omvårdnad om underställd personal*
- *Lämpliga uppgifter*
- *Fortsatt utbildning och taktikanpassning*
- *En för uppgiften lämplig indelning, utrustning och utbildning*
- *En väl fungerande underhålls-, personal- och sjukvårdstjänst*
- *En god fysisk och psykisk prestationsförmåga*

⁸ Försvarsmakten, (2005a), *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm: Försvarsmakten, utgåva M7740-774003, s.60.

⁹ Ibid, s.61.

¹⁰ Grek. *Logistike*, betyder praktisk räknekonst, Nationalencyklopedin, (1993), *Nationalencyklopedin*, Band 12, Höganäs: Bra Böcker AB, s.422.

¹¹ Försvarsmakten, (2007), *Grundsyn Logistik*, Stockholm: Försvarsmakten, utgåva M7739-350002, s.9.

¹² Försvarsmakten, (2005b), *Doktrin för markoperationer*, Stockholm: Försvarsmakten, utgåva M7740-774004, s.73.

¹³ Försvarsmakten, (2010a), *Logistikutvecklingsplan (LogUP) 2011-2020*, HKV beteckning 01 600:XXXXX, remissutgåva 1, version 0.9, s.33.

¹⁴ Försvarsmakten, (2005b), s.73.

¹⁵ Ibid, s.74.

2.2 *Trovärdighet*

Trovärdighet är något som skapar förtroende.¹⁶ Begreppet förtroende byggs upp utav tillförlitlighet och kan uppfattas som sant eller sannolikt. Trovärdighet måste grunda sig på något. Som exempel kan detta vara tidigare forskning och dragna erfarenheter. För att uppnå trovärdighet måste det kunna kontrolleras.¹⁷

Om något går att lita på och det finns substans i det som någon säger eller i en organisation är denna eller detta trovärdigt för mig. Det skall inte finnas en oroskänsla över att det inte kommer att hålla utan det skall kännas säkert. Kopplat till uthållighet går detta att pröva. Som exempel kan man innan man åker på insats genomföra övningar där man helt skärs av från sina bakre linjer. Man blir sittandes på en plats med en uppgift att lösa utan någon möjlighet till nya förnödenheter. Detta sätter prov på organisation, materiel och soldater. Detta kan komma att visa att just den organisation, materiel och de soldater man har med sig klarar av att överleva och lösa uppgiften ändå. Detta blir i förlängningen ett bevis för mig själv att det hela är trovärdigt.

2.3 *Differentierad uthållighet*

Differentierad uthållighet är ett begrepp som innefattar att uthålligheten kan se olika ut mellan de olika förnödenhetsklasserna¹⁸.

- Klass 1 – Förnödenheter så som livsmedel och vatten.
- Klass 2 – Materiel som ingår i förbandet. Exempelvis vapen, uniformer, fältarbetsmateriel och reservdelar.
- Klass 3 – Med detta avses drivmedel, oljor och smörjmedel.
- Klass 4 – Fortifikationsmateriel, extramateriel utöver det som finns specificerat för förbandet. Exempelvis extra fordon.
- Klass 5 – Ammunition och sprängämnen.

Differentierad uthållighet kan brytas ner i *Insatsberoende förnödenheter*¹⁹ och *Förnödenheter för soldatens överlevnad*²⁰. Till insatsberoende förnödenheter kan man knyta reservdelar, fältarbetsmateriel, drivmedel, ammunition med mera. Förnödenheter för soldatens överlevnad är livsmedel²¹, soldatens sjukvårdsfornödenheter och ammunition till personligt vapen.²²

Genom att nyttja sig av differentierad uthållighet kan man som exempel ha tio dygns uthållighet avseende klasserna 1 och 5 medan kanske endast tre dygns uthållighet avseende klass 3.²³

¹⁶ Hedquist, R., (2002), *Trovärdighet – en förutsättning för förtroende*, Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar, s.7.

¹⁷ Ibid, s.49.

¹⁸ NATO, (2007), s.25.

¹⁹ Försvarsmakten, (2010a), s.26.

²⁰ Försvarsmakten, (2009a), s.187.

²¹ I denna kontext åsyftas hållbara livsmedel ”rations”. Till livsmedel räknas även vatten.

²² Försvarsmakten, (2009a), s.187.

²³ Ibid, s.188.

2.4 Soldatens överlevnad

Det viktigaste för soldatens överlevnad är vatten. Beroende på väderförhållanden och grad av fysisk ansträngning klarar sig soldaten endast någon dag utan vatten.²⁴ Därefter kommer mat. Utan mat klarar man sig en längre tid men den fysiska prestationsförmågan sjunker i takt med att man inte äter. Kroppen klarar dock att överleva upp till fyra veckor utan mat så länge som den har tillgång till vatten.²⁵

”En extrem överlevnadssituation i krig uppstår när soldater och förband inte har tillgång till sin utrustning eller inte kan utnyttja underhållsorganisationen.”²⁶

Vid resonemang kring soldatens överlevnad bör man även inräkna ammunition samt soldatens sjukvårdsförnödenheter då detta kan vara direkt livsavgörande vid eventuell stridskontakt med en motståndare.

3. Metod

3.1 Bakgrundsmaterial

Inledningsvis har jag använt mig av deskription för att välja ut relevanta dokument, order och styrningar från Försvarsmakten för att i ett senare skede analysera och diskutera hur dessa kan tolkas avseende trovärdig uthållighet.²⁷ Dessa har även jämförts med det resultat som enkätundersökningen gett.

Vidare i uppsatsen har jag beskrivit insatsområdet Afghanistan. Fakta kring Afghanistans historik, miljö och terräng har hämtats via Internet källor. Fakta avseende hotbild har hämtats ur dokument skrivna av Försvarsmakten.

För att göra beräkningar avseende mat, vatten och ammunition har jag använt mig av två olika rapporter samt ett underlag som presenterades för Arméinspektören tidigare under våren.

3.2 Enkät

För att i min uppsats få erfarenhetsvärden kopplat till uthållighet har jag genomfört en kvalitativ enkätundersökning. Enkäten har skickats ut till 52 personer som alla tjänstgjort i Afghanistan under missionerna FS15, FS16 samt FS17. Jag har valt dessa missioner eftersom att de är de senaste missionerna som Försvarsmakten genomfört i Afghanistan och vill genom detta få erfarenhetsvärden som är så aktuella som möjligt. Enkäten riktar sig till chefer som tjänstgjort i befattningar vid Military Observation Team (MOT), Vakt och Eskortplutoner, Skytteplutoner, Stab och trosskompani, övriga lätta rörliga enheter, National Support Element (NSE) samt G4. Jag har valt dessa med tanken att de flesta av dem har erfarenhet av uppdrag och operationer på längre avstånd där de verkar i mindre enheter. För att få erfarenheter från en bakre nivå har jag även tagit med chefer för NSE och G4 för att genom detta se huruvida det finns skilda åsikter beroende på var i insatsområdet man är placerad. Enkäten är utformad med både bundna och öppna svar.²⁸ Detta i syfte att göra enkäten enkel att svara på med hjälp av de bundna svarsalternativen men samtidigt ge respondenten en möjlighet att med öppna

²⁴ Paulsson, L-Å., (1988), *Handbok Överlevnad*, Stockholm: Försvarsmakten, utgåva M7734-472091, s.43.

²⁵ Ibid, s.47.

²⁶ Ibid, s.3.

²⁷ Ejvegård, R., (2003), *Vetenskaplig metod*, Lund: Studentlitteratur, s.32-33.

²⁸ Ibid, s.49.

svarsalternativ utveckla sina svar och komma med egna åsikter. Enkäten är anonym men möjligheten att lämna kontaktuppgifter finns. Detta syftar till att eventuellt kunna kontakta respondenten efteråt och genomföra en fördjupning i form av intervju.

3.3 Källkritik

De dokument som är utgivna av Försvarmakten är skriva mellan åren 2005-2010 med undantag för *Handbok överlevnad* som är utgiven 1988 och bedöms därför som aktuella. *Logistikutvecklingsplan 2011-2020*, *Taktiska krav MEKBAT FS* och *Taktiska krav National Contingent Command ISAF* är samtliga remissutgåvor och är inte fastställda än. Innehållet kan dock vara färgat beroende på vem som skrivit vad.

Exempel på beroendekritik: En officer från Trängregementet har skrivit ett stycke text avseende inriktning för Försvarmakten avseende uthållighet. Detta kan omedvetet vara skrivet på ett sådant sätt att det gynnar Trängregementet i framtiden. Detta har jag tagit i beaktning när jag läst och hämtat information ur de olika dokumenten.

De personer som ingått i enkätundersökningen har alla tjänstgjort i utlandsstyrkan under de senaste två åren. Risk föreligger att de svar som kommer fram är speglade på ett sådant sätt att det inte skall förarga eventuella chefer eller att man skall smutskasta sin egen befattning eller organisation. Detta kan komma att vara extra tydligt vid de svar som fås från chefer vid NSE och G4 (ansvariga för logistiken). Det kan även vara så att personerna inte vill uppge viss information eller väljer att inte delta i enkätundersökningen.

4. Fördjupning bakgrund

4.1 Afghanistan

Som i många andra länder runt om i världen idag har krig härjat i området där Afghanistan ligger sedan urminnes tider. Afghanistan ligger centralt placerat i västra delen av Asien och i över 4000 år har handel och folkvandringar passerat genom området.²⁹ Detta har lett till att befolkningen som lever där idag är av väldigt blandad härkomst. Cirka 99 % av befolkningen är muslimer och dessa tillhör bland annat folkgrupperna Pashtuner, Tadzjiker, Uzbekerna och Aimaker.³⁰

Landet styrdes som en monarki fram till 1973 då kungen störtades i en statskupp och landet fick sin första president, Mohammed Daoud.³¹ Detta var början på den instabilitet som sedan skulle komma att präglade landet fram tills idag. 1978 mördades Mohammad Daoud i en militärkupp och ny ledare för landet blev Nur Muhammed Taraki. Denne var ledare för kommunistpartiet i Afghanistan. Nur Muhammed Taraki ville förändra landet och bland annat förbättra situationen för kvinnorna. Detta mötte starkt motstånd och redan ett år efter att han kom till makten mördades även han. Splittringen inom det kommunistiska partiet var nu stor och detta ledde till att Sovjetunionen invaderade Afghanistan under julen 1979. Sovjet mötte motstånd från de islamistiska grupperna i landet som inte ville ha en kommunistisk regim. De islamistiska motståndsgруппerna krigade i sitt eget land och kunde verka från de byar och städer de kom ifrån. Motståndaren som Sovjetunionen mötte var svårslagen och detta ledde till att kriget blev långvarigt. 10 år efter ockupationen tvingades Sovjetunionen dra sig tillbaka.³²

Mellan åren 1989 och 1996 härjade ett inbördeskrig i landet där kampen om vem som skulle komma till makten var drivkraften till det hela. Befolkningen i landet var trötta på krig. 1994 bildades en ny fraktion i landet som kallade sig för Talibanerna. Olika krigsherrar runt om i landet slöt sig till Talibanerna för att gemensamt kunna störta regimen i Kabul.³³

Mellan åren 1996 och 2001 ledde Talibanerna landet. De förde en extremt konservativ politik där man förbjöd allt som var västerländskt. Kvinnornas redan ringa inflytande minskades ytterligare. Talibanerna styrde landet och införde bland annat gamla religiösa Sharialagar. Befolkningen straffades hårt och kroppsstraff som stympling var vanligt. Detta gjordes av Talibanerna i syfte att göra Afghanistan till ett rent islamskt samhälle.³⁴

Den 11:e september 2001 genomfördes terrorattackerna i USA där World Trade Center i New York och försvarshögkvarteret Pentagon i Washington var målen. Bakom dessa terrorattacker låg al-Qaida, ett terrornätverk som befarades ha sitt fäste i Afghanistan. Deras ledare, Usama bin Ladin skyddades av Talibanregimen och när USA begärde att han skulle utlämnas vägrade Talibanerna. I oktober 2001 påbörjades därför bombningarna av Afghanistan och amerikansk

²⁹ Fördjupning, (2009), http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page___526.aspx [2010-04-26].

³⁰ Fakta om Afghanistan, (2008), http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page___527.aspx [2010-04-26].

³¹ Fördjupning, (2009), [2010-04-26].

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

trupp landsattes senare i syfte att störta Talibanregimen och finna Usama bin Ladin.³⁵ USA har sedan dess haft trupper i landet.

Sverige har sedan årsskiftet 2001/2002 deltagit i insatsen i Afghanistan. Inledningsvis med ett mindre truppbidrag för att idag ha drygt 500 personer på plats. I mars 2006 tog Sverige över ansvaret för provinserna Balkh, Samangan, Jowzjan och Sar-e-Pul i norra Afghanistan. Den svenska styrkan leder ett Provincial Reconstruction Team (PRT) från Mazar-i-Sharif där huvuddelen av den svenska styrkan utgår ifrån. Runt omkring i området finns även ett antal olika Provincial Office (PO) där delar av den svenska styrkan finns.³⁶

4.1.1 Terräng, klimat

I Afghanistan är terrängen blandad med dels stäpp och öken men även höga berg. Detta medför att terrängen kan skilja sig väldigt beroende på var i landet man befinner sig. Landet delas av bergskedjan Hindukush med otillgängliga bergstoppar på upp till 7000 meter över havet.³⁷ Vägnätet är begränsat och många områden är endast tillgängliga med terrängfordon vilket medför en begränsad framryckningshastighet. I delarna med stäpp och ökenklimat förekommer sandstormar vilka begränsar framryckning och sikt.

Afghanistan gränsar inte till någon större sjö eller hav och karaktäriseras därför av inlandsklimat. På sommaren kan det bli upp till 50 grader varmt och under vinterhalvåret kan temperaturen sjunka till under 25 minusgrader. I området faller nederbörden mestadels under vinterhalvåret.³⁸

4.1.2 Hotbild

Motståndaren i området som Sverige har ansvar för uppträder i mindre grupper och inriktar sig på attentat och irreguljär krigföring. De genomför eldöverfall med mineringar och direktriiktad eld mot mindre enheter men kan även bedriva försvarsstrid då de blir anfallna vid egna basområden.³⁹

De norra delarna av Afghanistan är betydligt lugnare i jämförelse med de södra och östra. Sedan 2005 har dock säkerhetsläget försämrats och angrepp mot ISAF har blivit vanligare. Den vanligaste kriminella verksamheten i området är smuggling av vapen och opium.⁴⁰

De risker som den svenska styrkan främst kan komma i kontakt med är:⁴¹

- Olika typer av Improvised Explosive Device (IED)
- Direkt- och indirekt riktad beskjutning med både pansarvärnsvapen och finkalibrig eld.
- Trafiken i området mestadels beroende på dåliga vägar och bristande kunskap hos afghanska fordonsförare.

³⁵ Fördjupning, (2009), [2010-04-26].

³⁶ Om insatsen i Afghanistan, (2010), <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/Afghanistan--Isaf/Om-insatsen/> [2010-04-26].

³⁷ Geografi, http://www.afghaner.se/index.php?view=article&catid=25%3Ageografi&id=23%3Aallmant-om-geografi&option=com_content&Itemid=53 [2010-04-26].

³⁸ Allmänt om klimat,

http://www.afghaner.se/index.php?view=article&catid=29%3Aklimat&id=24%3Aallmant-om-klimat&option=com_content&Itemid=54 [2010-04-26].

³⁹ Försvarsmakten, (2010d), *Taktiska krav National Contingent Command ISAF*, HKV beteckning 02 313:53866, bilaga 1, remissutgåva. s.5-6.

⁴⁰ Ibid, s.6-7.

⁴¹ Ibid, s.10.

4.2 Vad styr uthålligheten i Försvarmakten?

Svenska försvarmakten har som tidigare beskrivits haft personal på plats i Afghanistan sedan årsskiftet 2001/2002. Nedan kommer att beskrivas vad som står skrivet i olika dokument som styr verksamheten i Afghanistan kopplat till uthållighet.

4.2.1 Generella operativa ramvillkor

Generella Operativa Ramvillkor är ett dokument från 2008 som gäller Försvarmakten som helhet på en övergripande nivå. Generella Operativa Ramvillkor ligger till grund för utformandet av TOEM.

”Syftet med operativa ramvillkor är att styra arbete med spelkort och målsättningar (TOEM) så att förband utvecklas med rätt förutsättningar, förmåga, ambitionsnivå och interoperabilitet. Detta innebär att operativa ramvillkor ger ramarna för vad som kan vara rimliga nivåer i spelkort eller TOEM.”⁴²

Här står skrivet avseende uthållighet att förband skall ha tre dygns underhållssäkerhet inbyggt i förbandet. Det står även skrivet att vissa enheter:

[...] ”bör ha kapacitet att medföra 5-7 dygns underhållssäkerhet av gränssättande förnödenheter.”⁴³

Detta avser de enheter som har särskilda uppgifter.

4.2.2 TOEM för ISAF Provincial Reconstruction Team (PRT) NW, 2005

TOEM för ISAF PRT NW är framtaget i syfte att ligga till grund för planering, utrustning och organisering för de svenska styrkorna som har varit i Afghanistan från 2005 och framåt. I detta kan bland annat utläsas vilka uppgifter som de olika enheterna på plats skall klara av. Nedan redovisas två av de huvuduppgifter som MOT skall klara av att lösa.

”Planera och genomföra uppdrag självständigt.”⁴⁴

”Genomföra patrullering (i grupp) under sju/fjorton (7/14) dygn i ödemarksterräng.”⁴⁵

Detta ställer höga krav avseende uthålligheten på dessa förband. Enligt TOEM skall förbandet ha 14 Days Of Supply (DOS) underhållssäkerhet på camp. I samma skrivelse står dock skrivet att för att inte binda för stort kapital skall endast 10 DOS buteljerat vatten lagerhållas. Det samma gäller stridsportioner. Avseende ammunition skall endast 7 DOS lagerhållas men det skall finnas en kapacitet att tillfälligt kunna förvara 10 DOS.⁴⁶ Inget står skrivet avseende hur detta skall fördelas på enskild soldat, grupp, pluton, kompani motsvarande.

⁴² Försvarmakten, (2008a), *Generella operativa ramvillkor*, HKV beteckning 09 100:63805, s.1.

⁴³ Försvarmakten, (2008b), s.8.

⁴⁴ Försvarmakten, (2005c), *Taktisk, organisatorisk och ekonomisk målsättning för ISAF PRT NW*, HKV beteckning 01 631:75889, bilaga 1, s.9.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid, s.16.

4.3 Hur skall uthålligheten se ut i framtiden?

4.3.1 Försvarsmaktens Utvecklingsplan 2011-2020

FMUP ligger till grund för all planering och verksamhet i Försvarsmakten för åren 2011-2013. Den beskriver även inriktningar för åren 2014-2020.⁴⁷ I denna står skrivet att Försvarsmakten skall för att snabbare kunna genomföra insatser i närområdet (även nationellt) och globalt fortsatt utveckla förmågan till expeditionära insatser.

I FMUP beskrivs att förmågan uthållighet bland annat skall utvecklas genom att differentierad uthållighet skall implementeras på soldatnivå.⁴⁸ Här beskrivs även att förmåga till luftburen försörjning har utvecklats. Med detta menas att man med hjälp av helikopter eller genom att fälla förnödenheter från flygplan med fallskärm skall kunna ge understöd till enheter i särskilda terrängförhållanden.⁴⁹

Förband i insats skall ha en 30 dygns underhållssäkerhet. På taktisk nivå skall det finnas tre dygns underhållssäkerhet. Särskilda enheter bör ha kapaciteten att medföra fem till sju dygns underhållssäkerhet avseende gränssättande förnödenheter så som mat, vatten och ammunition till personligt eldhandvapen.⁵⁰

4.3.2 Logistikutvecklingsplan (LogUP) 2011-2020

LogUP 2011-2020 beskriver inriktningen av funktionen Logistik under perioden 2011-2013. Den beskriver även rekommendationer för logistikens utveckling under åren 2014-2020.⁵¹

Enligt LogUP skall begreppet differentierad uthållighet utvecklas och definieras genom begreppen *insatsberoende förnödenheter* och *förnödenheter för överlevnad*.⁵²

För perioden 2011-2013 skall uthålligheten på taktisk nivå omfattas av tre dygns underhållssäkerhet. Detta skall vara gränssättande vid uppbyggnad av förband.⁵³ Dock skall 30 dygns underhållssäkerhet vara grunden till förband i insats. Dessa 30 dygn skall inte ses som förnödenheter som finns på taktisk nivå utan finns tillgängliga i insatsområdet eller införskaffade och därmed kan tillföras insatsområdet inom en viss tidsperiod.

4.3.3 Taktiska krav Mekaniserad Bataljon (MekBat) FS ISAF

Taktiska krav MekBat FS ISAF är utvecklat i syfte att bland annat närma sig det armékoncept som Armétaktisk chef avser skall gälla. Med detta menas att de krigsförband som finns i insatsorganisationen skall kunna användas både nationellt och internationellt.⁵⁴ I Taktiska krav MekBat FS ISAF beskrivs bland annat organisation, hotbild, risker, taktiska krav och uppgifter. Detta utgör alltså den grund soldaterna har att stå på vid insatser i Afghanistan.

⁴⁷ Försvarsmakten, (2010b), s.4.

⁴⁸ Ibid, s.43.

⁴⁹ Ibid, s.70.

⁵⁰ Ibid, s.120.

⁵¹ Försvarsmakten, (2010a), s.1.

⁵² Ibid, s.26.

⁵³ Ibid, s.33.

⁵⁴ Försvarsmakten, (2010c), *Taktiska krav MEKBAT FS*, HKV beteckning 02 313:53866, bilaga 2, remissutgåva, s.1.

De logistikförband som finns på plats skall om möjligt leverera förnödenheter till de stridande enheterna genom att köra fram dessa till grupperingsplats eller annan underhållsplats.⁵⁵ Om det inte är möjligt för logistikförbanden att själva köra fram förnödenheterna finns alternativen att de stridande enheterna själva hämtar dessa vid logistikförbanden. De kan även få förnödenheterna genom luftburen försörjning, det vill säga med hjälp av helikopter.

Som grund har Swedish Contingent (SWECON) ISAF 20 dygns underhållssäkerhet. Denna är fördelad enligt följande avseende klasserna som ingår i förnödenheter för överlevnad:⁵⁶

Klass 1

Vatten:	Mat (stridsportioner):
1 DOS vid pluton	1 DOS vid pluton
1 DOS vid kompani	1 DOS vid kompani
2 DOS vid bataljon	2 DOS vid bataljon
2 DOS vid National Support Element (NSE)	6 DOS vid NSE
14 DOS Bulkvatten	10 DOS färska livsmedel vid camp

Klass 5

Ak5 5,56 (1 DOS = 30 patroner) ⁵⁷ :	Handgranater:
4 DOS buren	1 DOS buren
4 DOS vid pluton	1 DOS vid pluton
2 DOS vid kompani	2 DOS vid kompani
10 DOS vid NSE	16 DOS vid NSE

4.4 Erfarenheter dragna från insatser

Efter att en insats genomförts i ett område dras alltid en del slutsatser avseende vad som kan förbättras och vad som bör vara oförändrat. Dessa samlas i hemligstämplade slutrapporter och kan bland annat användas för vidare utveckling av våra förband i insats. Nedan redovisas utdrag ur slutrapporterna från FS 16 och FS 17. Här beskrivs några av de delar som är kopplade till uthållighet. I slutrapporten från FS 15 återfinns ingen information avseende uthållighet.

FS 16:

”OP order Sunnavind IV är inaktuell gällande ammunitionen. Den DOS-nivå som står där är under den nivå som förbandet önskar och behöver”⁵⁸

”Enligt det utkast till OPO som kommit förbandet tillhanda, framgår det att underhållet skall bedrivas framåtriktat samt att delar skall kunna framgruppera och bedriva logistik i en sk Forward Operating Base (FOB). Förbandet som det ser ut idag, har vare sig materiel eller personal för att upprätta en FOB ur en logistisk synvinkel. Transportgruppen som tillhör förbandet har enbart 3 lastbilar och det är en klar begränsning då förbandet genomför operationer. Förbandet måste då ”låsa upp” minst en bil för det ändamålet, samtidigt som övriga transporter skall genomföras (PO transporter samt understödja SWE NSE vid hämtning och lämning av gods på Marmal). Detta är inte hållbart och

⁵⁵ Försvarsmakten, (2010c), s.30.

⁵⁶ Ibid, s.29-30.

⁵⁷ Enligt Jerry Arvidsson, ansvarig logistik Västra Asien, Arméns taktiska stab, Försvarsmaktens högkvarter.

⁵⁸ Försvarsmakten, (2009b), *Slutrapport FS16*, HKV beteckning H/R 01 200:81312, bilaga 9, s.2.

önskvärt vore att det tillförs någon form av logistikomgång/packgrupp för att dels kunna ha utrustning för denna typ av verksamhet samt egna fordon för att lösa transporter kopplat till detta.”⁵⁹

FS17

”Förbandet behöver utvecklas så att ett fungerande underhållskoncept tas fram med vidhängande organisationsförändringar för att höja den operativa förmågan”.⁶⁰

”Transportgruppen: Gruppen rör sig taktiskt tillsammans med skytte och MOT varför utbildningen MÅSTE anpassas till de kunskapskrav som ställs på dessa enheter. Transportgruppen utsätts för samma hotbild som övriga enheter i AOR.”⁶¹

”När det gäller PRT MES så saknas det för närvarande ett genomtänkt underhållskoncept vilket innebär att förbandet får improvisera vid operationsplanering. Förbandet har under de senaste åren förändrats avseende organisation där s.k. verkansenheter prioriterats underhållsorganisationen är i princip oförändrad från 2007 vilket medför begränsningar i uthålligheten för förbandet.[...]Det som särskilt saknas är förmågan till framåtriktat underhåll både personellt och materiellt inom i de flesta funktionerna. Vid operationer i terräng där lastbilarna inte tar sig fram tvingas förbandet helt förlita sig på RC N helikopterresurser.”⁶²

Enligt dessa rapporter visas det tydligt hur den inbyggda uthålligheten i förbanden är viktig.

⁵⁹ Försvarmakten, (2009b), s.2.

⁶⁰ Försvarmakten, (2009c), *Slutrapport FS17*, HKV beteckning H/S 09 500:81422, bilaga 1, s.26.

⁶¹ Försvarmakten, (2009c), *Slutrapport FS17*, HKV beteckning H/S 09 500:81422, bilaga 2, s.9.

⁶² Försvarmakten, (2009c), *Slutrapport FS17*, HKV beteckning H/S 09 500:81422, bilaga 3, s.26.

5. Beräkningar avseende mat, vatten och ammunition

5.1 Mat

Stridsportioner är den enda faktor som är enkel att räkna på. Varje dygn äter en soldat en stridsportion. En kartong med stridsportioner har en volym på 0,048m³ och innehåller åtta stridsportioner. Om en grupp om åtta personer skall ha med sig mat för tio dagar blir den totala volymen 0,48m³. Varje stridsportion väger 1,2kg och på en grupp om åtta personer med en uthållighet för tio dygn blir detta en vikt på 96kg.⁶³ Nedan visas en uträkning avseende vikt och volym för en grupp om fyra personer respektive åtta personer från två till tio dygn.

Dygn (DOS)	4 pers (kg)	4 pers (m ³)	8 pers (kg)	8 pers (m ³)
2	9,6	0,048	19,2	0,096
4	19,2	0,096	38,4	0,192
6	28,8	0,144	57,6	0,288
8	38,4	0,192	76,8	0,382
10	48,0	0,240	96,0	0,480

5.2 Vatten

5.2.1 US Marine

US Marine Corps har i en rapport⁶⁴ skrivit om skador som kan uppkomma vid stark hetta om man inte dricker tillräckligt med vatten. I detta avsnitt kommer det att beskrivas olika typer av skador som uppkommer samt en beräkning över hur mycket vatten som människan gör av med vid olika temperaturer och vid olika former av kroppsarbete.

Enligt rapporten kan kroppen drabbas av "Heat Cramps" (kramper) vilka förorsakas av brist på elektrolyter i kroppen. Kramperna kommer oftast i magen, ben och armar.⁶⁵

Vid "Heat Exhaustion" (utmattning) kan personen i fråga bland annat få huvudvärk, illamående, kraftiga svettningar och svårt att andas. Detta beror på att kroppens överhettas och kan leda till att personen svimmar eller förlorar medvetandet.⁶⁶

"Heat Stroke" (kollaps) inträffar när kroppen når en kärntemperatur över 41 grader Celsius. Kroppen har nu nått en temperatur där den inte klarar av att kyla ner sig själv. Detta kan resultera i att personen i fråga avlider om inte läkarvård finns att tillgå.⁶⁷

Följande mängd vatten rekommenderas vid viss temperatur och vid olika former av kroppsarbete. I tabellen framgår även fördelning av arbete respektive vila som rekommenderas.⁶⁸

⁶³ Heed, M., (2010), *Underlag AI-föredragning_100421_HEED*, Stockholm: Forsvarsmakten.

⁶⁴ Department of the navy, (2002), *Marine Corps heat injury prevention program*, Washington: United States Marine Corps.

⁶⁵ Department of the navy, (2002), bilaga 1, s.1.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid, s.2.

⁶⁸ Department of the navy, (2002), bilaga 5, s.1.

Temperatur	Lätt ansträngning ⁶⁹		Medel ansträngning ⁷⁰		Hård ansträngning ⁷¹	
	Arbete/vila	Liter/timma	Arbete/vila	Liter/timma	Arbete/vila	Liter/timma
27-29	Obegränsat	0,58	50/10	0,87	40/20	1,16
29-31	Obegränsat	0,87	40/20	0,87	30/30	1,16
31-32	Obegränsat	0,87	30/30	0,87	20/40	1,16
>32	50/10	1,16	20/40	1,16	10/50	1,16

5.2.2 Västsahara

I en rapport från Försvarets Forskningsanstalt (FOA) redovisas resultat från en enkätundersökning genomförd med soldater som arbetade med minröjning i Västsahara under sommaren 1998. Denna besvarades utav 38 personer. I enkäten frågades efter hur mycket vätska som soldaterna drack under detta uppdrag. Resultatet från undersökningen visar att i genomsnitt drack en soldat 7,4 liter per dygn.⁷² Det fanns dock någon eller några i undersökningen som uppgav att de drack så lite som tre liter per dygn och någon eller några som uppgav att de drack 24 liter per dygn. Temperaturen i området var mycket varm och några av soldaterna ansåg i undersökningen att man ej bör arbeta när temperaturen är högre än 40-45 grader i skuggan.⁷³

5.2.3 Beräkningar baserade på 5.2.1 samt 5.2.2

Utifrån rapporten från US Marine Corps samt rapporten från FOA redovisas nedan en uppskattad mängd vatten som går åt vid insats. Vid beräkningar på vikt och volym avses endast vatten för personlig överlevnad (dryck och tillagning av mat). Hygienvatten räknas inte in. Beroende på hur vattnet är förpackat kan ytterligare vikt och volym tillkomma. Beräkningar nedan är gjorda på den faktiska vikt och volym vatten har oförpackat.

Dygn (DOS)	4 pers (kg)	4 pers (m ³)	8 pers (kg)	8 pers (m ³)
2	56	0,056	112	0,112
4	112	0,112	224	0,224
6	168	0,168	336	0,336
8	224	0,224	448	0,448
10	280	0,280	560	0,560

5.3 Ammunition

Vid beräkningar avseende ammunition finns det inget reellt riktvärde att gå på. Vid en hög hotbild där strider är vanligt förekommande kan det förväntas gå åt mer ammunition än vid en lägre hotbild. Det finns heller inga erfarenhetsvärden från strider i utlandsstyrkan där man kan urskilja hur mycket ammunition som gått åt eller av vilken typ. I Taktiska Krav MekBat FS ISAF står det att varje soldat skall bära fyra magasin 5,56 samt 1 DOS handgranater (uppskattas till två stycken). Genom att räkna på dessa värden får man fram följande vikt. Den ammunition som enskild soldat bär på väger 2,68kg. Till detta tillkommer den extraammunition som finns med på plutonen, oftast i fordonen. Denna mängd är lika stor så

⁶⁹ Avser exercis, fotmarsch med lätt packning.

⁷⁰ Patrullering, stridsövningar, fotmarsch med tung packning.

⁷¹ Fysisk träning såsom löpning, snabbare fotmarsch med tung packning.

⁷² Danielsson, U., Keinänen, J., (1999), *Fysisk belastning vid minröjning i Västsahara*, Linköping: Försvarets forskningsanstalt, s.6.

⁷³ Ibid, s.2.

den totala mängd som en soldat maximalt har med sig väger 5,36kg.⁷⁴ För en grupp om fyra personer blir den totala maxvikten 21,44kg respektive 42,88kg för en grupp om åtta personer.

6. Resultat enkät

Enkäten skickades ut till 52 personer som alla tjänstgjort i Afghanistan under insatserna FS15, FS16 samt FS17. Utav dessa svarade 26 personer på enkäten. Nedan redovisas resultatet av enkätundersökningen.

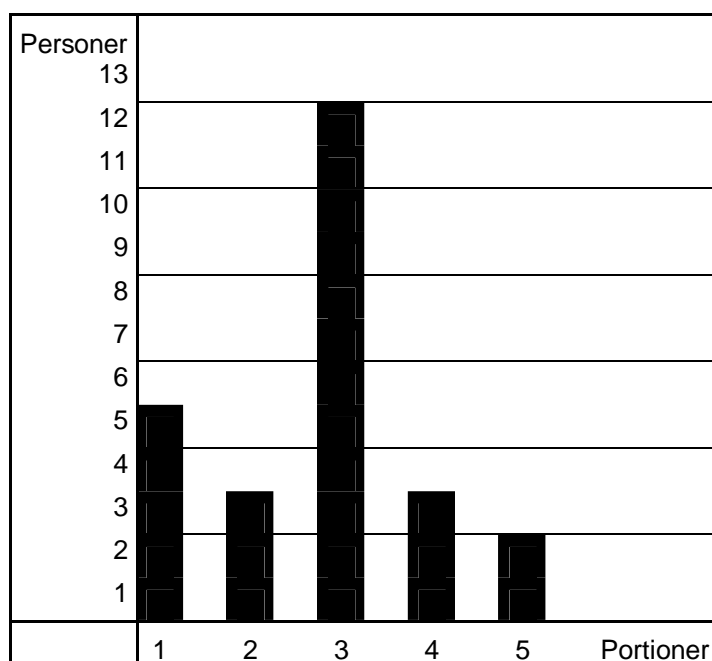
Hur mycket dricksvatten drack du dagligen (inklusive tillagning mat)? Ej hygienvatten.

24 personer svarade på denna fråga. Den person som drack minst uppger att denne drack två liter per dygn. Den person som drack mest uppger att denne drack 12 liter per dygn.

Utav de som svarade var sju av dem chefer för MOT. I genomsnitt drack dessa 7,7 liter per dygn. Övriga 17 som svarade på enkäten drack i genomsnitt 6,1 liter per dygn. Totalt framgår att de 24 personer som svarade i genomsnitt drack 6,5 liter per dygn.

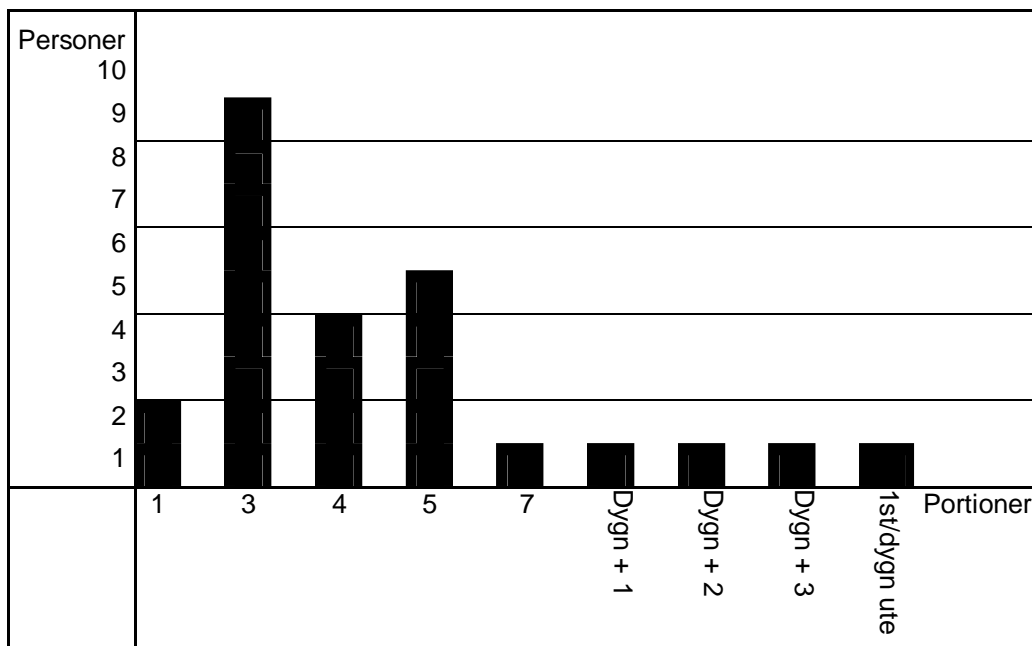
Hur många dygnsportioner mat skulle ni enligt stående order medföra på uppdrag?

25 personer svarade på denna fråga. Svaren varierade mellan en dygnsportion till fem dygnsportioner.

⁷⁴ Heed, M., (2010).

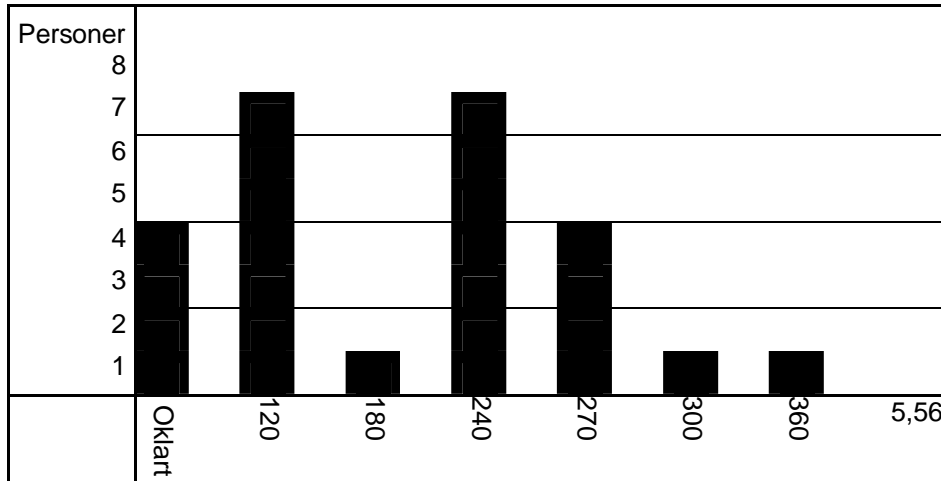
Hur många tog ni med er?

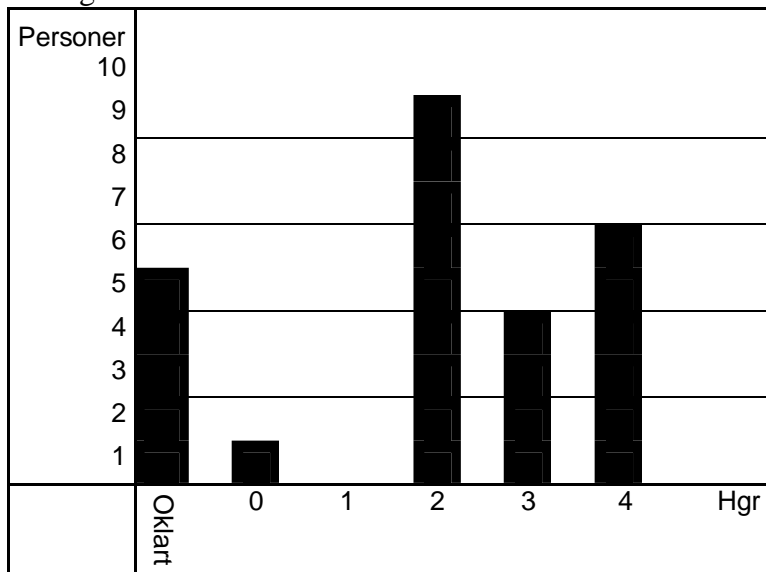
Hur mycket ammunition (5,56 samt handgranater per soldat) skulle ni enligt stående order medföra på uppdrag?

25 personer svarade på denna fråga.

Ammunition till Ak5

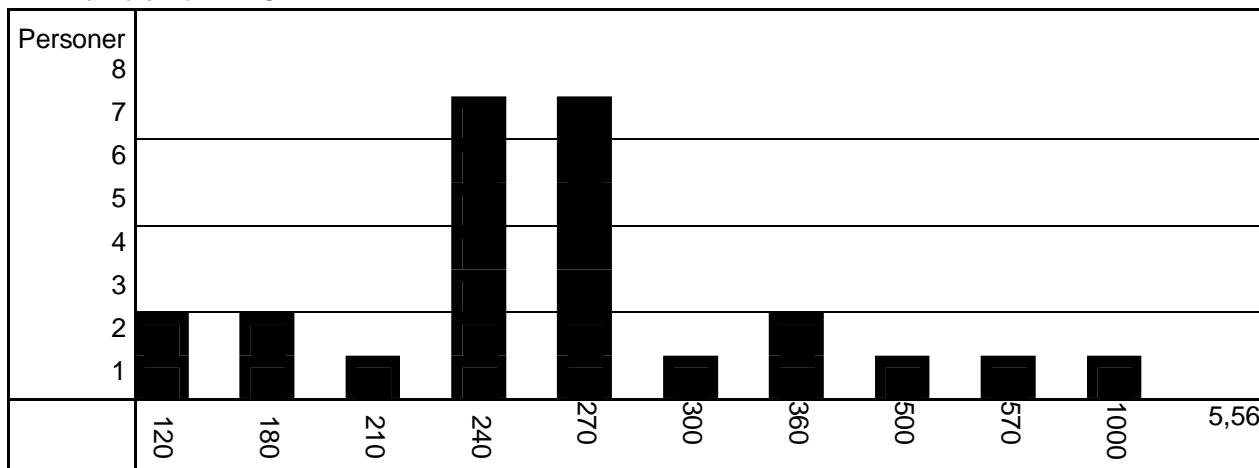
Handgranater

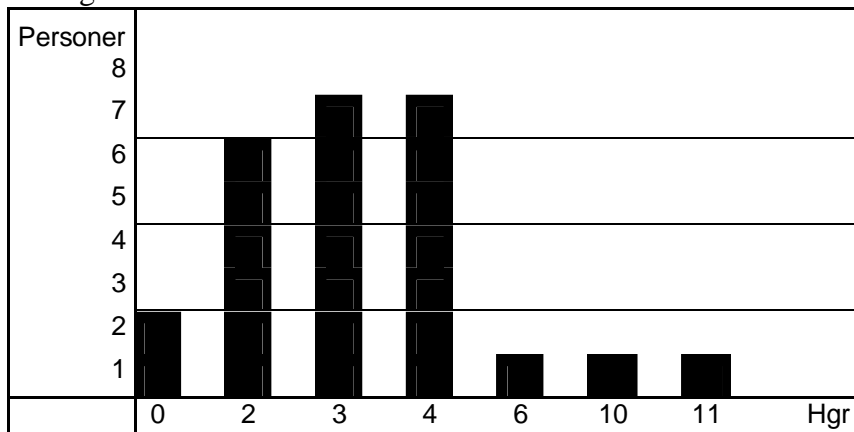
Hur mycket tog ni med er?

25 personer svarade på denna fråga.

Ammunition till Ak5

Handgranater

Om ni hade stridskontakt, i så fall, hur mycket ammunition och vilken typ gjorde ni av med?

Nio personer svarade på denna fråga. Ammunitionsåtgången varierade från att de sköt en patron till ca tio magasin/soldat (300 patroner). Utöver detta användes även ammunition till kulspruta, prickskyttegevär, pistol, granattillsats Ak5 och granatgevär. Utav de som svarade angav endast en person att de använde handgranater.

Oroades du någon gång över uthålligheten på din enhet kopplat till mat, vatten och ammunition?

24 personer svarade på denna fråga. Utav dessa svarade sju personer JA och 17 personer NEJ. Nedan följer några citat ur de svar som angavs i enkäten.

”Alltid. Främst vatten och am om enheten blir skild från fordonet.”⁷⁵

”Alltid när vi var i bergen = går ej fylla upp lokalt men vi använde oftast extra pickup för UH.”⁷⁶

”Svårigheten ligger i Afghanistan-missionens karaktär. Mindre enheter som uppträder på långa avstånd från reserver. Underhållssäkerheten pressas ner på gruppnivå.”⁷⁷

”JA. Det är ju svårt att ha med tillräckligt mycket ammunition för en längre eldstrid, i alla fall buret. Därför såg vi alltid till att ha ytterligare ammunition i sk ”crashbags” i fordonen.”⁷⁸

Upplevde du att ni gjorde temporära lösningar från gång till gång avseende ert underhåll?

26 personer svarade på denna fråga. Utav dessa svarade 17 personer JA och nio personer NEJ.

”Ja. ...använde oftast extra pickup för UH. ...handla lokalt tex diesel, läsk istället för vatten i pickup allt utom am. Dock höll vår UH plan oftast.”⁷⁹

”Ja, vid längre operationer.”⁸⁰

”Nej. Köpte dock mat lokalt för att variera lite.”

⁷⁵ Chef MOT, FS17

⁷⁶ Chef MOT, FS17

⁷⁷ Chef Skyttepluton, FS16

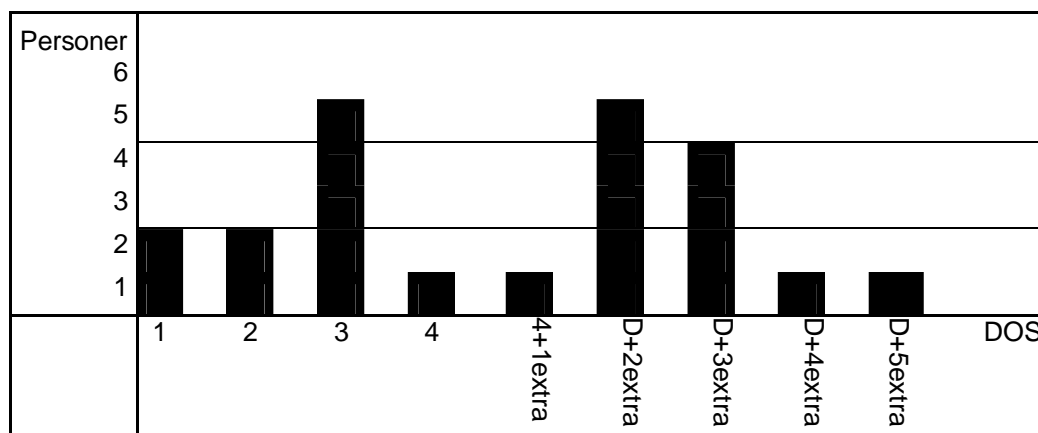
⁷⁸ Chef Vakt och Eskortpluton, FS 15

⁷⁹ Chef MOT, FS17

⁸⁰ Chef Vakt och Eskortpluton, FS15

Vilken mängd bör vara den minsta avseende mat, vatten och ammunition som man har med sig ut på uppdrag?

24 personer svarade på denna fråga. Av dessa svarade två personer att det beror på vilken uppgift. Övriga 22 personer svarade enligt nedan. D = uppgiftens beräknade längd.

Hur länge var ni borta från egen bas (PO, Camp Northern Light) som längst under uppdrag?

24 personer svarade på denna fråga. Svaren varierade mellan att de var borta mellan ett till 22 dygn och hade från tre till 48 timmars körväg tillbaka till egen bas. I genomsnitt var MOT som längst borta 5,8 dygn och hade som längst i genomsnitt 18,7 timmar tillbaka till egen bas. Övriga befattningar som svarat på enkäten var som längst borta 6,7 dygn i genomsnitt och hade som längst 12,9 timmar tillbaka till egen bas.

Genomsnittet på alla svar i enkätundersökningen visar att de som längst var borta 6,4 dygn och hade 15,0 timmar tillbaka till egen bas.

Hur upplevde du planeringen på taktisk nivå avseende uthållighet vid enskilda operationer?

25 personer svarade på denna fråga. Utav dessa kan 18 av svaren tolkas som positiva och sex av svaren som negativa.

Positiva: *"Bra med tanke på förutsättningar avseende org, klimat, avstånd mm."*⁸¹

*"God! Genomtänkt med tanke på de resurser som står till buds."*⁸²

*"Fungerade bra. Eget underhåll och möjlighet till stöd med t.ex HKP vid behov. Det fungerade när vi behövde det."*⁸³

*"Bra! Dock är inte förbandstyper (fordonsslag, ledning av uh ej dimensionerat för att göra några större förändringar). En hel del AD-HOC lösningar genomfördes för att bibehålla uthålligheten vid olika typer av operationer/uppdrag."*⁸⁴

⁸¹ Chef G4

⁸² Chef NSE

⁸³ Chef MOT, FS17

⁸⁴ Chef Stab och Trosskompani

Negativa: *"Varje MOT hade med sig det som behövdes. Någon underhållskedja existerade inte."*⁸⁵

*"Svårt att komma ut med underhåll när man är långt bort. Detta löstes med att prt hyrde in lokala helikoptrar för ut transport."*⁸⁶

*"På större operationer hade vi själva med oss allt vi behövde + drivmedel, vi förväntade oss inte att CNL skulle stötta oss."*⁸⁷

*"I svåra omr svårt/omöjligt för log avd. För egen del anpassa verksamhet efter underhållsmöjligheter lokalt men var vi ute mer än 4-5 dygn tog vi extra bil med UH med oss."*⁸⁸

Fick ni med er alla förnödenheter ni tycktes behöva i/på de fordon ni hade? Var detta en begränsning?

24 personer svarade på denna fråga. Utav dessa svarade 16 personer att de fick med all utrustning och att det ej var en begränsning. 8 personer svarade att detta var en begränsning. Nedan följer exempel på de svar som angavs.

*"Ja men fordonen svårt överlastade eller så tog vi enl ovan extra pickup med oss."*⁸⁹

*"Ja, Toyotan hade dåligt med plats. Påverkar köregenskaper."*⁹⁰

*"Ja till viss del då utrymmet och rörligheten inne i fordonen begränsades."*⁹¹

*"Ja, med det renderade i överlast rent viktmässigt."*⁹²

*"Ja, med tvekan. Ja, det var ofta en begränsning."*⁹³

*"Ja, fordonet var överlastat."*⁹⁴

*"Klar begränsning. Alltid överlastade. Fanns ingen organisatorisk förmåga till trossomgång. Oftast tillfälliga lösningar."*⁹⁵

⁸⁵ Chef MOT, FS17

⁸⁶ Chef MOT, FS17

⁸⁷ Chef MOT, FS16

⁸⁸ Chef MOT, FS17

⁸⁹ Chef MOT, FS17

⁹⁰ Chef PO, FS17

⁹¹ Chef Stab och trosskompani

⁹² Chef NSE

⁹³ Chef PO, FS17

⁹⁴ Chef MOT, FS15

⁹⁵ Chef G4

Hur länge bedömer du att ni skulle klarat er/ överlevt om något inträffat under ett uppdrag? Exempelvis ett fordon som rasar ner i en ravin. Ni är i oländig terräng där endast terrängfordon kommer fram och det finns ej tillgång till helikopter. Bortse från skadade.

24 personer svarade på denna fråga. Av dessa uppgav sex personer att vatten är det som sätter gränserna för hur länge de skulle ha klarat sig.

”Om vi kan stanna kvar vid fordonen utan att anstränga oss = antal medhavda dygnsportioner gånger 1,5. Skilda från fordonen 24h.”⁹⁶

”Finns inga marginaler. Vatten är största begränsningen.”⁹⁷

”Inom tre dygn kunde vi undsätta alla enheter inom hela vårt område ”landvägen”. Alla skulle överlevt ovanstående scenario ur ett uthållighetsperspektiv. (Skillnad dock om man var under beskjutning och hade skadade).”⁹⁸

”Ca 3 dygn. Mängden vatten är gränssättande.”⁹⁹

Hur anser du att uthålligheten på din enhet bör se ut vid framtida insatser i Afghanistan?

22 personer svarade på denna fråga. Nedan följer ett urval av de svar som uppgavs uppdelat i de olika befattningarna som de tillfrågade hade vid insatsen.

MOT

”Det går med lätthet att med ett lättare vapen och modernare plattor minska vikten med 6-8kg. Det är den avgörande punkten avseende uthållighet.”¹⁰⁰

”Patrullens uppgifts längd + 3 DOS. Ammunitionen är det viktigaste, jag skulle prioritera ammo/drivmedel framför det andra.”¹⁰¹

”Om RG32 används finns det tillräckligt utrymme att lasta det som behövs. Dock bör ett MOT.team vara minst 8 man i syfte att öka uthålligheten.”¹⁰²

”Beror på typ av enhet men en hög uthållighet möjliggör ett mer flexibelt uppträdande.”¹⁰³

”Det viktigaste är att lösa transportkapaciteten så att man inte behöver överlasta sina fordon.”¹⁰⁴

Skyttepluton

”Ta dit en skyttebataljon med tillhörande trosskompani”¹⁰⁵

⁹⁶ Chef MOT, FS17

⁹⁷ Chef PO, FS17

⁹⁸ Chef G4

⁹⁹ Chef NSE

¹⁰⁰ Chef MOT, FS17

¹⁰¹ Chef MOT, FS16

¹⁰² Chef MOT, FS17

¹⁰³ Chef MOT, FS17

¹⁰⁴ Chef MOT, FS15

G4

”För hela förbandet behövs en UH-beredning/analys göras. Förbandet börjar mer och mer likna en taskforce dock utan uh-komponenter.”¹⁰⁶

NSE

”En ytterligare spridning (fördelning) av resurserna bör ske ut till förbandets PO:s.”¹⁰⁷

Stab och Trosskompani

”Inga synpunkter på det som varje soldat bär samt det som finns i respektive fordon. Utöver det skall det finnas tp-fordon (uh-fordon) som är lättare än de som finns idag (idag endast lastbil). Lättare alt bör överses tex UNIMOG eller RG32.”¹⁰⁸

Övriga tankar och åsikter kopplat till ”Trovärdig uthållighet på taktisk nivå” i insatsområdet Afghanistan.

15 personer svarade på denna fråga. Nedan följer några av de tankar och åsikter som uppgavs avseende ”Trovärdig uthållighet på taktisk nivå” i insatsområdet Afghanistan.

”Med tanke på att ett MOT skall klara sig i 12h med utrustningen och ammunitionen som bärs på kroppen (det du har i strid är det du har på dig) så är ovan redovisade am-mängd (270 ptr + 3 hgr) klart i underkant om värsta scenariot inträffar. Men det var vad vi ansåg möjligt att bära. Det absolut mest intressanta för soldatens uthållighet är vikten på utrustningen.[...]Det är i vikten på utrustningen uthålligheten avgörs!”¹⁰⁹

”Fältstyrka och vilja viktigast för uthållighet i svåra miljöer. Svårigheter att underhålla enheter i avlägsna omr gör enskild soldat överlastad. Dock finns inget direkt krav hur länge vi skulle klara (förutom typ 24h) men de klarar man i kalsongerna.”¹¹⁰

”Organisation och uppgifter stämmer inte överens för PRT MES.”¹¹¹

”Bättre med RG32, större räckvidd, bättre lastförmåga. Om framskjuten UH-funktion kan finnas från PO skulle detta underlätta. Resurser stort behov. Hkp = bra.”¹¹²

”COIN-operationens karaktär med spridda enheter över ytan gör att uthålligheten pressas ner på lägstanivå. Detta är en nödvändighet men transportkapacitet kan vara ett problem. Kanske skulle en mer bataljonslik struktur gynna uh-tj bättre.”¹¹³

¹⁰⁵ Chef Skyttepluton, FS17

¹⁰⁶ Chef G4

¹⁰⁷ Chef NSE

¹⁰⁸ Chef Stab och Trosskompani

¹⁰⁹ Chef MOT, FS17

¹¹⁰ Chef MOT, FS17

¹¹¹ Chef G4

¹¹² Chef PO, FS17

¹¹³ Chef Skyttepluton, FS16

”Man talar ofta om att i Afghanistan måste vi ha boots on the ground. Detta måste hänga ihop med även boots on the ground logistics.”¹¹⁴

”Skapa inte nya förbandstyper där underhållet inte är dimensionerat efter vad man avser nyttja förbandet till.”¹¹⁵

”Uthållighetsorganisationen bör/skall ha samma framkomlighet och skydd som övriga enheter. Detta kräver ngn form av lättare alternativ för trossdelarna, utöver de ordinarie bärarna av förnödenheter.”¹¹⁶

7. Diskussion

Är tre dygns uthållighet tillräckligt? Detta beror på vilken uppgift förbandet och enheten har att lösa. Om det är en enhet som skall utgå från egen camp eller bas för att lösa enklare patrulleringsuppdrag under en dag kan det räcka med en uthållighet på ett till två dygn. Detta då de främst inte skall verka på långa avstånd och det är relativt nära ”hem”. Om de skall genomföra samma sorts uppdrag men längre bort i området, som exempel fyra timmars enkel transportväg bort ställer detta något högre krav. De kan räkna med att vara borta hela dagen, från tidig morgon till sen kväll. För att klara uthålligheten bör de minst ha med sig två till tre dygns uthållighet då de kan tänkas att uppgiften drar ut på tiden och de eventuellt måste övernatta på plats. Skall samma enhet genomföra ett uppdrag med samma typ av uppgift men platsen de skall ta sig till ligger tio timmars enkel transportväg bort kräver detta ytterligare uthållighet. Nu kan enheten räkna med att vara borta minst tre dygn och bör därför ta med sig förnödenheter för tre till fyra dygn.

Vad kan hända under ett uppdrag? Jag kommer nedan beskriva ett antal exempel på händelser/friktioner som kan uppstå då mindre förband löser uppgifter i insatsområdet Afghanistan. Ett fordon kan gå sönder på sådant sätt att det inte kan ta sig fram för egen maskin och därför måste bogseras hem. Detta medför att tiden för att ta sig till egen camp eller bas ökar. Om man då som enhet har 12 timmars körsträcka tillbaka kan man räkna med att denna utökas avsevärt. Istället kanske det tar 20 timmar att transportera sig samma väg. Förbandet får en ny uppgift. Ett MOT befinner sig längst bort i ett operationsområde och får en ny prioriterad uppgift från högre chef, exempelvis att de skall besöka ytterligare en by etcetera. Detta kan medföra att de kommer vara borta längre än planerat. Enheten hamnar i stridskontakt och måste strida sig ur situationen vilket kan medföra att förbandet använder stora delar av den ammunition de har med sig och därför inte kan fortsätta att lösa sin uppgift. Den terräng och det klimat som råder på plats i Afghanistan kan även detta påverka på sådant sätt att ett uppdrag tar längre tid än planerat. Det dåliga vägnätet medför att framryckningshastigheten ibland tvingas ner till mycket låga hastigheter. Till detta kan även sandstormar, snöstormar och halt väglag tillkomma vilket ytterligare begränsar framryckningshastigheten. Detta är exempel på händelser/friktioner som troligtvis gör att förbandet inte kommer tillbaka på beräknad tid. För att skapa sig handlingsfrihet måste man ha reserver. Detta gäller såväl vid ett anfall, där man måste eller vill ha reserver i form av trupp för att kunna hantera eventuella friktioner, som i att ha reserver i form av förnödenheter för att skapa möjlighet för överlevnad. Utan reserver kan förbandet hamna i en situation där de får svårigheter att lösa sin uppgift på ett fullgott sätt.

¹¹⁴ Chef G4

¹¹⁵ Chef G4

¹¹⁶ Chef Stab och Trosskompani

Vid operationer eller uppdrag som sträcker sig över en längre tid skall de enheter som verkar i ett område kunna nyttja sig av den underhållsorganisation som finns. Denna skall kunna ersätta de stridande enheterna med nya förnödenheter. Detta skall om möjligt främst ske genom framskjutet underhåll där man om möjligt upprättar en FOB. I Afghanistan har det visat sig svårt att genomföra detta då underhållsorganisationen är mycket liten i förhållande till det område den skall verka i och det antal enheter den har att försörja. Detta kan medföra att de enheter som verkar längst bort i området inte har möjlighet att bli återfyllda med mat, vatten och ammunition. För att exempelvis ett MOT skall klara att lösa sina uppgifter ställer detta stora krav på planering avseende uthålligheten. I enkätundersökningen framgår att majoriteten av de tillfrågade ansåg att de från gång till gång gjorde temporära lösningar avseende sitt underhåll. Samtidigt står det tydligt skrivet i samtliga dokument från Försvarmakten att det skall finnas tre dygns underhållssäkerhet på taktisk nivå (enskild soldat eller grupp, pluton, kompani). Här emellan finns alltså ett glapp där det som sägs på högsta nivå i Försvarmakten inte stämmer överens med hur det ser ut i verkligheten. Om en enhet skall utföra ett uppdrag under längre tid, låt säga sju dygn, blir det självklart att denna måste medföra förnödenheter för minst sju dygn. Till detta kommer även de extra förnödenheter som förbandet eller enheten anser sig behöva för att skapa handlingsfrihet och känna trygghet. Om det istället för att finnas ett dygns uthållighet på gruppnivå avseende förnödenheter för soldatens överlevnad skulle finnas tio dygn, skulle troligtvis fler av de tillfrågade uppleva att de inte behövde göra temporära lösningar avseende uthålligheten. Om organisationen och dess fordon var anpassade för tio dygns underhållssäkerhet skulle förbanden kunna verka mer fritt utan att vid varje tillfälle och operation behöva tänka extra på hur mycket förnödenheter de skall ta med och hur de skall få med dem.

När uthålligheten ser ut som den gör idag har mindre enheter endast ett dygns uthållighet. Om man tillför de DOS som finns på pluton och kompani kan enheten maximalt uppnå tre dygns uthållighet. Om då enheten skall utföra ett uppdrag under ett dygn innebär detta att de maximalt har två DOS i reserv. Ungefär hälften av de svar som jag fått i enkätundersökningen tyder på att många chefer önskar ha med sig extra DOS utöver de dygn de beräknas vara bort. Som exempel, vid två dagars patrull medför man fem DOS. Genom att ha med dessa extra DOS skapar man sig en reserv vilken man kan nyttja om något oförutsägbart inträffar. På detta sätt kan man uppnå trovärdighet i uthålligheten men även samtidigt skapa en säkerhet. Man skapar även möjligheter för den handlingsfrihet som kan komma att krävas då det oförutsägbara inträffar. På frågan, vilken mängd bör vara den minsta avseende mat, vatten och ammunition som man har med sig ut på uppdrag, svarade majoriteten att tre DOS bör vara det minsta som medförs. Utav dessa svarade fem personer att fyra DOS bör vara minsta mängd och två personer svarade att fem alternativt sex DOS bör vara minsta mängd. Detta avser alltså en minsta mängd med förnödenheter för soldatens överlevnad. Utöver detta tillkommer de DOS som krävs för att lösa uppgiften.

Om Försvarmakten skulle välja att använda sig av differentierad uthållighet kan detta medföra för och nackdelar. Som utgångspunkt i denna diskussion kommer jag att använda mig av exemplet tio DOS avseende förnödenheter för soldatens överlevnad och tre DOS avseende insatsberoende förnödenheter. För att kunna medföra förnödenheter för soldatens överlevnad för tio dygn ställs krav att organisationen och dess fordon är anpassade för de vikter och volymer som detta medför. För en grupp om fyra personer väger mat och vatten för tio dygn minst 328kg och har en minsta volym på 0,520m³. Sedan tillkommer även ammunition vilken den mesta dock är buren. Genom att medföra förnödenheter för överlevnad för endast tre dygn kommer samma grupp undan med endast 98,4kg och 0,156m³.

Enlig enkätundersökning framgår det att många av de tillfrågade upplevde det som trångt och ont om plats i de fordon de nyttjade. I något fall medfördes även extra fordon så att de på detta sätt skulle kunna få med sig extra förnödenheter. Detta var i något fall det enda sättet att lösa sin uthållighet då de enligt några svar framgår att det inte existerade någon underhållskedja de kunde förlita sig på. Avstånden och den terräng som dessa förband rörde sig i medgav inte för bakre logistik att kunna ta sig till området då de fordon de har inte är anpassade för den typen av terräng. Konsekvenserna av att man i vissa fall måste ta med sig mer förnödenheter än vad förbandet i grunden är byggt för blir att man riskerar att överlasta de fordon man är tilldelade. Enligt enkätundersökningen framgår att fordonen ofta eller alltid var överlastade. Detta ledde i sin tur till att köregenskaperna försämrades. I förlängningen kan detta leda till att förarna inte kan framföra sina fordon i den terräng som råder på det sätt som fordonen är anskaffade för. Detta kan få avsevärda konsekvenser vid en eventuell stridskontakt där det ofta är viktigt att kunna trycka på gasen och strida sig ur situationen med hjälp av sitt fordon. Detta ställer krav på de fordon som vi använder oss av, att dessa har den framkomlighet som krävs för den terräng vi verkar i. Genom att öka den inbyggda uthålligheten på förband på taktisk nivå och nyttja sig av differentierad uthållighet ökar man möjligheterna för dem att kunna agera mer fritt och inte på samma sätt vara beroende av underhållsorganisationen. Man skapar möjligheter för de enheter som verkar i ett operationsområde att kunna verka mer autonomt. Genom att ha reserver möjliggör man även för chefer på olika nivåer att kunna skapa sig handlingsfrihet med sina enheter. Detta kan även ge en trygghet till chefer och soldater på lägsta nivå. De vet med sig att de förnödenheter de har med sig för överlevnad räcker en längre tid.

Enligt enkätundersökningen framgår det att det råder blandade uppfattningar om vilken ammunitions mängd som skall medföras enligt stående order. Några av de chefer som svarat har uppgett att de inte vet hur mycket som skall medföras medan andra har uppgett allt från 120 till 360 patroner. Enligt Taktiska Krav MekBat FS ISAF skall varje soldat medföra fyra magasin (120 patroner) buret. Är detta då tillräckligt när majoriteten av de tillfrågade i enkätundersökningen uppger att de minst medfört åtta magasin (240 patroner)? Varför har de tillfrågade tagit med sig mer ammunition än det som är angivet i de styrningar som finns? Ett troligt svar är att de själva upplever att de behöver denna extra mängd för att känna att de klarar av att lösa en eldstrid. Som exempel uppger en chef i enkätundersökningen att de gjorde av med ca tio magasin per soldat vid en eldstrid de var inblandade i. För att efter en eldstrid som denna kunna lösa ut ytterligare stridskontakt krävs att det finns ytterligare ammunition att tillgå. Då de soldater som skall verka i ett insatsområde inte känner att de har tillräckligt med ammunition kommer de att lösa så att de får tag i den extra mängd de behöver. För att underlätta för dels soldaterna men även för organisationen i stort är det därför viktigt att fastställa hur mycket ammunition som skall medföras. Om man som exempel skulle utöka antalet magasin till åtta magasin buret och åtta magasin extra i de fordon man framför skulle detta kunna bidra till att soldaterna känner en trygghet i att de kan lösa de eventuella stridskontakter de kan komma att bli inblandade i. Detta skulle kunna vara ett steg i att skapa trovärdig uthållighet avseende ammunition.

Enligt LogUP 2011 skall uthålligheten för perioden 2011-2013 omfattas av tre dygns underhållssäkerhet. Detta skall vara gränssättande vid uppbyggnaden av förband. Jag anser att detta bör utvärderas kopplat till de erfarenhetsvärden som finns att tillgå inom organisationen. I FMUP står skrivet att särskilda enheter bör ha kapaciteten att medföra fem till sju dygns underhållssäkerhet. Utifrån de svar som jag fått genom enkätundersökningen framgår att även detta kan vara en för liten mängd.

Från enkätundersökningen kan man ta vissa värden som kan komma Försvarsmakten till nytta i framtiden. Av de diagram som redovisats avseende hur mycket mat och ammunition som de tillfrågade tog med sig ut på uppdrag framgår att de flesta alltid minst tog med sig mat för minst tre dygn även om de skulle ut på en dagspatrull. De flesta tog även med sig minst åtta magasin och minst två handgranater. Detta kan tolkas som den miniminivå som alltid skall ingå i förbandet. Utöver detta kan man sedan lägga till ytterligare mat och ammunition för de uppgifter man har att lösa. Det vill säga att man alltid skall ha med sig mat och därtill vatten för minst tre dygn. Det är denna mängd som skapar säkerheten för förbandet. Med tanke på att genomsnittet på de längsta patrullerna som genomfördes under FS15, FS16 och FS17 för MOT var 5,8 dygn och 6,7 dygn för övriga kan det vara lämpligt att ta dessa värden som en grund för hur ett längsta uppdrag kan se ut. Om man då lägger till de tre dygn som jag påstår att man skall ha i säkerhet kommer man totalt upp i förnödenheter för nio till tio dygn. Detta avser förnödenheter för soldatens överlevnad.

Genom att använda sig av tio dygns uthållighet avseende förnödenheter för soldatens överlevnad skulle man kunna skapa förutsättningar för Försvarsmakten att stärka sin förmåga att snabbt kunna sätta in och omgruppera förband till olika insatsområden runt om i världen. Genom att ha en hög inbyggd uthållighet på lägsta nivå kan man snabbare fatta beslut avseende insatser och man skapar samtidigt möjligheter för förbanden att snabbt kunna verka efter att de blivit insatta. Genom att öka uthålligheten avseende förnödenheter för soldatens överlevnad skapar man en trovärdighet i organisationen och särlösningar avseende hur förbanden skall se ut vid insats kan undvikas.

7.1 Sammanfattande/avslutande diskussion

För att skapa trovärdighet avseende uthålligheten på de förband som vi nyttjar oss av i utlandsstyrkan bör de inriktande dokument som styr uthålligheten utvecklas. Genom att nyttja sig av två till tre dygns uthållighet på taktisk nivå även vid framtida förbandsutvecklingar ser man inte till det som upplevs av de soldater och officerare som verkar där ute i verkligheten. Utifrån de erfarenhetsvärden som finns kan man tydligt utläsa att underhållsorganisationen på plats i Afghanistan inte är anpassad för att kunna understödja alla de enheter som ingår i organisationen. Detta kan skapa problem kopplat till att den inbyggda uthålligheten på förbanden endast omfattas av tre dygn. Genom att utöka denna skapar man möjligheter för chefer på olika nivåer att kunna verka mer fritt med sina enheter. Genom att använda sig av tio dygns uthållighet avseende förnödenheter för soldatens överlevnad skapar man förutsättningar för ytterligare trovärdighet inom organisationen. Den största utmaningen med att nyttja sig av differentierad uthållighet är att organisationen inte är anpassad för detta. De fordon som vi nyttjar oss av idag är redan överlastade och för att möjliggöra för att ta med ytterligare förnödenheter krävs fler eller större fordon. Detta skulle dock gynna lösandet av de flesta uppgifter då särlösningar avseende uthålligheten skulle kunna undvikas.

I min uppsats kan man dra ett antal slutsatser. Trovärdig uthållighet är något som skapas då de soldater och officerare som verkar på fältet upplever att de har de resurser som krävs. Genom att öka uthålligheten avseende förnödenheter för soldatens överlevnad till tio dygn skapar man reserver som kan nyttjas då det oförutsägbara inträffar. Man skapar även möjlighet för ökad handlingsfrihet med sina enheter och slipper samtidigt temporära lösningar avseende den inbyggda uthålligheten. De erfarenhetsvärden som redovisats tyder på att det bör finnas en reserv avseende förnödenheter på minst tre dygn när en enhet skall ut på uppdrag. Till detta tillkommer de DOS som krävs för uppgiftens lösande. Att nyttja sig av differentierad uthållighet kan skapa både för- och nackdelar. Den största nackdelen är att organisationen och dess fordon inte är anpassad för att medföra de vikter och volymer som tio dygns uthållighet

medför. För att kunna medföra förnödenheter för tio dygn avseende förnödenheter för soldatens överlevnad ställs krav på de fordon som vi nyttjar. Framst gäller detta lastkapaciteten som idag är för liten. Till detta kan även skyddsnivå och framkomlighet kopplas.

8. Sammanfattning

Försvarsmakten beskriver i Arméns utvecklingsplan 2010-2020 att tre dygns uthållighet på taktisk nivå inte är tillräckligt utan bör vara mer flexibelt så att den även passar mindre enheter som skall kunna verka över stora avstånd utan möjlighet till bakre logistik.

Underhållsorganisationen i Afghanistan, där Sverige haft trupp på plats sedan 2001/2002, är än idag inte dimensionerad för att kunna klara av att försörja alla de enheter som finns på plats förutsatt att den inbyggda uthålligheten är tre dygn avseende förnödenheter för soldatens överlevnad. Förbandet och de olika enheterna tvingas ofta göra tillfälliga lösningar avseende sin egen uthållighet. Om en enhet skall genomföra ett uppdrag som förväntas pågå under sex dygn och de inte kan räkna med att egen logistik finns att tillgå under denna tid tvingas de till att medföra förnödenheter för den tid de skall vara borta. Detta renderar ofta i att de fordon som de framför blir överlastade då organisationen är dimensionerad för en egen uthållighet på upp till tre dygn.

Differentierad uthållighet är ett begrepp vilket är indelat i insatsberoende förnödenheter och förnödenheter för soldatens överlevnad. Begreppet innebär att man som exempel har tre dygns uthållighet avseende insatsberoende förnödenheter och tio dygn uthållighet avseende förnödenheter för soldatens överlevnad. Genom att nyttja sig av detta ökar man möjligheterna för de olika enheterna att verka mer autonomt. Man skapar även reserver i sin uthållighet vilket i sin förlängning kan skapa trovärdighet för soldaten på plats. Denne vet med sig att den klara sig en längre tid utan att komma i kontakt med egen logistik. Differentierad uthållighet skapar även handlingsfrihet för chefer på olika nivåer. Dessa kan enklare styra sina förband med vetskapen om att dessa har en inbyggd uthållighet som möjliggör för ändringar av uppdrag.

8.1 Förslag till vidare forskning

Efterhand som denna uppsats skrivits har jag identifierat ytterligare ämnen där vidare forskning skulle kunna genomföras. Försvarsmakten anger i alla dokument, order och styrningar att det skall finnas tre dygns uthållighet på taktisk nivå. Hur har man kommit fram till detta?

Vidare skulle det vara intressant att titta på den utrustning som vi använder oss av i Försvarsmakten idag. Enligt min enkätundersökning framgår det att några anser att vikten på den burna utrustningen är för hög. Dessa har uppgett att uthålligheten skulle kunna ökas avsevärt genom införskaffning av lättare utrustning och vapen. Till detta kommer även vilka fordon vi använder oss av idag. Många i enkätundersökningen anser att dessa har för liten lastkapacitet. Detta medför att de ofta eller alltid överbelastas. Hur skulle man kunna utveckla organisationen och dess utrustning för att möta de krav som ställs på uthållighet kopplat till uppgifter som förbanden har att lösa.

Det skulle även vara intressant se över den fordonspark vi nyttjar oss av idag i Försvarsmakten. Skall vi ha större fordon med större lastkapacitet i syfte att undvika att fordonen överlastas? Vilka fordon har underhållsorganisationen tillgång till? Möter dessa de krav som ställs avseende framkomlighet och lastförmåga?

Dessa ämnen anser jag skulle vara intressanta att forska kring då eventuella resultat skulle kunna komma Försvarmakten till nytta i framtiden.

8.2 Tillkännagivanden

Som avslutning på denna uppsats skulle jag vilja passa på att uppmärksamma de personer som hjälpt mig under uppsatsskrivandet.

Först och främst vill jag tacka Övlt Magnus Heed för den sakhandledning han gett mig. Magnus har med stor vilja och engagemang ställt upp under hela uppsatsskrivandet och har till större delen tagit av sin fritid för att hjälpa mig. Magnus har bland annat hjälpt mig att hitta information till uppsatsen och bistått som sakkunnig inom området.

Vidare har metodhandledare Docent Åke Sivertun varit mycket hjälpsam under uppsatsskrivandet. Åke har hjälpt till att utveckla uppsatsen under skrivprocessen och har väglett mig mot nya spår i min forskning.

Till sist vill jag tacka alla kollegor i Försvarmakten som tagit sig tid och deltagit i min enkätundersökning.

Källförteckning

Tryckta källor:

Danielsson, U., Keinänen, J., (1999), *Fysisk belastning vid minröjning i Västsahara*, Linköping: Försvarets forskningsanstalt.

Department of the navy, (2002), *Marine Corps heat injury prevention program*, Washington: United States Marine Corps.

Ejvegård, R., (2003), *Vetenskaplig metod*, Lund: Studentlitteratur.

Försvarmakten, (2005a), *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm: Försvarmakten, utgåva M7740-774003.

Försvarmakten, (2005b), *Doktrin för markoperationer*, Stockholm: Försvarmakten, utgåva M7740-774004.

Försvarmakten, (2005c), *Taktisk, organisatorisk och ekonomisk målsättning för ISAF PRT NW*, HKV beteckning 01 631:75889, bilaga 1.

Försvarmakten, (2007), *Grundsyn Logistik*, Stockholm: Försvarmakten, utgåva M7739-350002.

Försvarmakten, (2008a), *Generella operativa ramvillkor*, HKV beteckning 09 100:63805.

Försvarmakten, (2008b), *Generella operativa ramvillkor*, HKV beteckning 09 100:63805, bilaga 1.

Försvarmakten, (2009a), *Arméns utvecklingsplan 2010-2020*, HKV beteckning 01 600:57653, bilaga 1.

Försvarmakten, (2009b), *Slutrapport FS16*, HKV beteckning H/R 01 200:81312, bilaga 9.

Försvarmakten, (2009c), *Slutrapport FS17*, HKV beteckning H/S 09 500:81422, bilaga 1, bilaga 2, bilaga 3.

Försvarmakten, (2010a), *Logistikutvecklingsplan (LogUP) 2011-2020*, HKV beteckning 01 600:XXXXX, remissutgåva 1, version 0.9.

Försvarmakten, (2010b), *Försvarmaktens utvecklingsplan 2011-2020 (FMUP 2011)*, HKV beteckning 23 320:51391, bilaga 1.

Försvarmakten, (2010c), *Taktiska krav MEKBAT FS*, HKV beteckning 02 313:53866, bilaga 2, remissutgåva.

Försvarmakten, (2010d), *Taktiska krav National Contingent Command ISAF*, HKV beteckning 02 313:53866, bilaga 1, remissutgåva.

Hedquist, R., (2002), *Trovärdighet – en förutsättning för förtroende*, Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.

Heed, M., (2010), *Underlag AI-föredragning_100421_HEED*, Stockholm: Försvarsmakten.

NATO, (2007), *NATO Logistics Handbook*, Brussels: NATO.

Nationalencyklopedin, (1993), *Nationalencyklopedin*, Band 12, Höganäs: Bra Böcker AB.

Paulsson, L-Å., (1988), *Handbok Överlevnad*, Stockholm: Försvarsmakten, utgåva M7734-472091.

Internet källor:

Rapport från perspektivstudien hösten 2007 – Ett hållbart försvar för framtida säkerhet, (2007),

<http://www.forsvarsmakten.se/upload/dokumentfiler/Perspektivplan/Slutrapport%20perspektivstudie%202007.pdf> [2010-04-09].

Om insatsen i Afghanistan, (2010), <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/Afghanistan--Isaf/Om-insatsen/> [2010-04-26].

Fördjupning, (2009), http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page____526.aspx [2010-04-26].

Fakta om Afghanistan, (2008),

http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page____527.aspx [2010-04-26].

Geografi,

http://www.afghaner.se/index.php?view=article&catid=25%3Ageografi&id=23%3Aallmant-om-geografi&option=com_content&Itemid=53 [2010-04-26]

Allmänt om klimat,

http://www.afghaner.se/index.php?view=article&catid=29%3Aklimat&id=24%3Aallmant-om-klimat&option=com_content&Itemid=54 [2010-04-26]

Bilaga

Förkortningar:

AOR	Area of Responsibility
ATS	Arméns Taktiska Stab
AUP	Arméns utvecklingsplan
CNL	Camp Northern Lights
COIN	Counter Insurgency
DOS	Days of Supply
FMUP	Försvarets utvecklingsplan
FOA	Försvarets Forskningsanstalt
FOB	Forward Operation Base
HKP	Helikopter
HKV	Försvarets högkvarter
IED	Improvised Explosive Device
ISAF	International Security Assistance Force
LogUP	Logistikutvecklingsplan
MekBat	Mekaniserad Bataljon
MOT	Military Observation Team
NSE	National Support Element
PO	Provincial Office
PRT	Provincial Reconstruction Team
PRT MES	Provincial Reconstruction Team, Mazar-i-Sharif
TOEM	Taktisk, Organisatorisk och Ekonomisk Målsättning
SWECON	Swedish Contingent
UH	Underhåll